

הצלחה ביישום תוכנית התערבות משולבת להפחתת שיעור

הקונטמינציות בתרביות דם במרכז הרפואי סוראסקי

תל-אביב, 2019-2022.

יפעת סלע, עמוס אדלר, רותי סספורטס, טניה גרוסמן, מיטל נהרי

רקע

תרביות דם הינן האמצעי העיקרי לאבחון של אלח דם. הבעיה המרכזית מבחינת סגוליות הבדיקה הינה צמיחה של חיידקי עור בתרבית (קונטמיננטים) עקב לקיחת דם לא מייטבית. צמיחה של קונטמיננטים מביאה לא רק לעבודה מיותרת במעבדה אלא עשויה לגרום לטיפול אנטיביוטי מיותר ובעקבות זאת להארכת משך האשפוז. סף שיעור הקונטמיננטים שנחשב כמקובל ע"פ הספרות המקצועית הינו מתחת ל-3% מכלל התרביות. האמצעי היעיל ביותר להורדת שיעור הקונטמינציות הינו שימוש בצוות יעודי של לוקחי תרביות (פלבוטומיסטים), אולם אמצעי זה הינו יקר ולכן אינו ישים ברוב המקרים. במרכז הרפואי סוראסקי תל-אביב (מרת"א) הוחל ב-2019 בתוכנית התערבות במטרה להוריד את שיעור הקונטמינציות.

מטרות

- לנטר את שיעור הקונטמינציות בכלל תרביות הדם במבוגרים במרת"א בכל מחלקה בנפרד ובאופן כללי.
- לשפר את תהליכי לקיחת תרביות הדם ובכך להביא לירידה בשיעור הקונטמינציות מתחילת ההתערבות (2019) ועד המחצית השנייה של 2022.

שיטות מחקר

תוכנית ההתערבות כללה את המרכיבים הבאים: (1) הדרכה- באופן פרטני לכלל הסגל המטפל ע"י לומדה ייעודית שפותחה במרת"א וע"י הדרכות מחלקתיות; (2) ניטור ומשוב- ע"י שליחת דו"חות עיתיים למנהלי המחלקות והצגת המדדים בסיכומי השנה המחלקתיים; (3) שיפור הציוד ללקיחת תרביות דם- מעבר לאספקה של פדי גזה סטריליים וניפוק של מתאמים יעודיים לתרביות דם.

ממצאים

בשנה שבה החלה ההתערבות (2019) עמד שיעור הקונטמינציות על 4.3% מכלל תרביות הדם האאורוביות שנלקחו. שיעור הקונטמינציות ירד בהדרגה עד ל-2.95% ו-1.86% במחצית הראשונה והשנייה של 2022, בהתאמה. במחלקה לרפואה דחופה, המוקד המשמעותי ביותר מבחינת לקיחת תרביות דם, ירד שיעור הקונטמינציות מ-6.7% ל-2%.

דוח סיכומי תרביות דם									
מחלקה	מספר תרביות דם	רישום זמן לקיחה תקין		נפח דם בבקבוק			זמן בין לקיחה לאינקובציה		קונסטינציות (%)
		כמות דגימות תקינות (%)	קיימת מדידת נפח (%)	חציון נפח	נפח דם תקין 8-12 מ"ל (%)	חציון	עד 3 שעות (%)		
ממוצע כלל בית חולים - 2022	74322	65682	88%	50%	7.4	41%	2.3	61%	2.4%
ממוצע כלל בית חולים - 2021	68413	58729	86%	40%	7.8	48%	2.6	66%	3.3%
ממוצע כלל בית חולים - 2020	58791	40319	69%	40%	7.6	53%	2.3	68%	4.4%
ממוצע כלל בית חולים - 2019	63201	41370	65%	51%	7.1	50%	2.8	57%	4.3%
ממוצע כלל בית חולים - 2018	61551	37199	60%	24%	6.9	48%	133.6	44%	4.7%
יעדים:		90%	90%	90%	80%	80%		80%	עד 3.5%

דוח סיכומי תרביות דם - מלר"ד									
מחלקה	מספר תרביות דם	רישום זמן לקיחה תקין		נפח דם בבקבוק			זמן בין לקיחה לאינקובציה		
		נפח דגימות תקינות (%)	כמות	קיימת מדידת נפח (%)	חציון נפח	נפח דם תקין 8-12 מ"ל (%)	חציון	עד 3 שעות (%)	קונטמינציות (%)
מלר"ד - 2022	20397	96%	19607	85%	8.0	39%	1.4	68%	2.0%
מלר"ד - 2019	2744	40%	1097	71%	9.0	59%	2.5	62%	6.7%

מסקנות והמלצות

תוכנית ההתערבות הביאה לירידה דרמטית של 57% בשיעור הקונטמינציות, הרבה מתחת לסף המומלץ בהנחיות בינלאומיות של 3%. שילוב האמצעים שננקטו במסגרת ההתערבות עשוי לסייע למרכזים נוספים בהפחתת שיעור הקונטמינציות.